

Tavoitteet opettajankoulutukselle 2016 - 2019

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL
#opeopiskelijat

Tavoitteet opettajankoulutukselle 2016 - 2019

Sisälllys

- Esipuhe..... 4
- Opettajankoulutuksen arvopohja..... 5
- Kontaktiopetuksen merkitys..... 6
- Tutkimusperustaisuus..... 6
- Opintojen joustavuus ja ohjaus..... 7
- Monitieteisyys ja -ammattillisuus..... 8
- Opettaja vuorovaikuttajana..... 8
- Osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus..... 9
- Kasvatus kestävään tulevaisuuteen..... 10
- Opettaja monikulttuurisessa yhteiskunnassa..... 11
- Tieto- ja viestintäteknikka sekä monilukutaito..... 11
- Koulutusvienti ja kansainvälisyys..... 12
- Opetusharjoittelut..... 13
- Koulutuksesta kohti työelämää..... 14

www.sool.fi
#opeopiskelijat

Työryhmä

Joonas Rinkinen (AO, Savonlinna, puheenjohtaja)
Niklas Kulju (LO, Rauma, sihteeri)
Rekar Abdulhamed (LO, Helsinki)
Noora Korhonen (AO/LO, Tampere)
Miikka Korventausta (LO, Turku)
Ekku Kudjoi (LO, Jyväskylä)
Heli Lounila (LO, Oulu)
Siiri Tuovila (LTO, Rauma)

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry on valtakunnallinen kaikkien opettajaksi opiskelevien edunvalvoja ja yhteistyöjärjestö. Liiton tarkoituksena on edistää tulevien opetus- ja kasvatustieteiden työntekijöiden yhteistä toimintaa opettajankoulutuksen kehittämiseksi.

Esipuhe

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry:n Tavoitteet opettajankoulutukselle 2016–2019 -ohjelmaan on kirjattu opettajaksi opiskelevien näkemyksiä opettajankoulutuksen kehittämiseksi. Tavoiteohjelmaan on kirjattu opettajankoulutuksen perustan luova arvopohja, kehittämiskohteita sekä näkemyksiä opettajaksi kasvamisesta. Ohjelma on tarkoitettu käytettäväksi opettajankoulutuksen kehittämiseen niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. Tavoiteohjelmaa on ollut laatimassa SOOLin hallituksen asettama työryhmä, ja se on hyväksytty koulutuspoliittisen vaikuttamistyön perustaksi SOOLin liittokokouksessa Helsingissä 17.4.2016.

Opettajan ammatti sekä opetus- ja kasvatustieteet ovat Suomessa arvostettuja. Suomalaiset opettajat ovat kansainvälisesti verrattuna korkeasti koulutettuja. Opetus- ja kasvatustieteille on ollut vuosittain paljon hakijoita, mikä on kansainvälisesti poikkeuksellista. Opettajankoulutus on laadukasta ja opettajankouluttajat omien erityisalojensa asiantuntijoita. Koulutuksen laatu tulee säilyttää korkeana ja sitä tulee kehittää, jotta opetusalan vetovoimaisuus säilyy ja alalle saadaan jatkossakin motivoituneita, kehittämishaluisia ja kyvykkäitä oman alansa asiantuntijoita.

Opettajankoulutuksen tulee olla aikaansa edellä ja ylläpitää jatkuvaa vuoropuhelua ympäröivän yhteiskunnan sekä opiskelijoiden kanssa. Opettajankoulutusta tulee kehittää tutkimusten, selvitysten ja palautteen perusteella. Koulutusala muuttuu hitaasti, jonka vuoksi muutosten vaikutusten ennalta-arviointi ja seuraaminen on erityisen tärkeää. Opiskelijat ovat opintojensa asiantuntijoita ja heidät pitää ottaa mukaan koulutuksen kehittämiseen paikallisella ja kansallisella tasolla.

Opettajankoulutuksen arvopohja

Osaamisen kehittämistä on pidetty yhteiskunnan strategisena painopisteenä. Koulutukseen panostaminen tuottaa yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia. Korkeatasoisella opettajan peruskoulutuksella sekä laadukkaalla ja systemaattisella täydennyskoulutuksella on suora vaikutus koko kasvatus- ja koulutusjärjestelmään.

Yhdenvertaisuus, koulutuksellinen tasa-arvo ja koulutuksen sosiaalinen oikeudenmukaisuus luovat pohjan laadukkaalle opettajankoulutukselle. Opettajankoulutuksen tulee tarjota yhtäläiset valmiudet toimia opettajan työssä riippumatta siitä, missä yksikössä koulutuksensa on saanut. Yksiköiden vahvuudet on kuitenkin tunnustettava ja niiden profiloitumista on tuettava. Kattava opettajankoulutusverkosto tulee taata valtakunnallisesti, jotta pätevien opettajien ja asiantuntijoiden saatavuus turvataan koko maassa. SOOL on julkaissut yhdenvertaisuusohjelman, jossa on linjattu tarkemmin yhdenvertaisuudesta.

Suomessa opettajan ammatti on arvostettu. Opettajankoulutukseen on suhteellisen paljon hakijoita, koulutus on korkea-asteista ja valmistuneilla opettajilla on ammatissaan pedagoginen vapaus. Koulutuksen vetovoimai-

suuteen vaikuttavat poliittiset päätökset, koulutuksen maksuttomuus, median antama kuva opettajan työstä ja koulutuksen laatu. Opetusalan kiinnostavuutta ei tule pitää itsestäänselvyyttenä; koulutusleikkaukset ja opettajien lisääntyneet tehtävät heikentävät alan houkuttelevuutta. Opettajankoulutuksen rahoitus tulee turvata jatkossa huolimatta yhteiskunnan taloudellisesta tilanteesta. Opettajankoulutuksen laadulla on suora vaikutus koko opetus- ja kasvatusalaan. Koulutus on kannattava investointi tulevaisuuteen. Lyhyen aikavälin säästöt kostahtavat pitkällä aikavälillä.

Koulutus tulee nähdä entistä vahvemmin ratkaisuna ekologisiin, sosiaalisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin ongelmiin. Koulutuksen tulee välittää ajatusta elinikäisestä oppimisestä. Tällöin koulutuksen tavoite ei ole tuottaa taitoja vain tämän hetken työ- ja arkielämän vaatimuksiin vaan luoda kykyjä toimia ja kehittyä kansainvälistyvässä ja globaalissa tietoyhteiskunnassa. Tavoiteltavana kompetenssina voidaan nähdä muun muassa tunne- ja vuorovaikutustaidot, ryhmätyötaidot, kansainvälisyysosaaminen, ongelmanratkaisutaidot, yritteliäisyys, aktiivinen kansalaisuus, suvaitsevaisuus ja sukupuolisen-

sitiivisyys, välittäminen ja oppimaan oppimisen taidot.

Koulutuksen tulee kasvattaa opiskelijoita kriittiseen ajatteluun ja aktiiviseen kansalaisuuteen muuttuvassa maailmassa. Opiskelijat kehittävät omaa opettajuuttaan uusien tutkimustulosten mukaan sekä omaa työtään reflektoiden. Opettajankoulutuksessa luodaan arvopohja, jonka perusteella opetetaan, kasvatetaan ja tuetaan eri-ikäisiä oppijoita. Arvopohjan muokkautuminen vaatii aikaa ja tukea sekä kriittistä itsensä ja maailman tarkastelua. Omat arvonsa tiedostava opettaja kykenee refleктоimaan omaa ja muiden toimintaa.

Kontaktiopetuksen merkitys

Opettajuuteen kasvu vaatii pienryhmäopetuksen mahdollistavaa vertaisoppimista ja vuorovaikutusta kanssaopiskelijoiden ja opettajankouluttajien kesken. Opettajan työ on vuorovaikutustyötä, ja vuorovaikutuksen tulee kuulua myös opettajankoulutukseen. Tämän tulee näkyä koulutusohjelmien opetussuunnitelmassa siten, että kontaktiopetusta painotetaan opetusmuotona huomioiden nykyaikaiset toimintatavat kuten yhteisopettajuus. Opettajan-

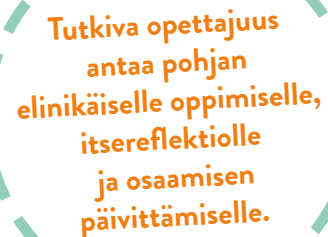
koulutusta ei voida toteuttaa ainoastaan verkkokursseilla, massaluennoilla tai kirjatenttein.

Laadukkaan kontaktiopetuksen järjestämiseksi on välttämätöntä, että kampuksilla on opetuksen tarkoituksenmukaisesti soveltuvia tiloja ja kampuksen ulkopuolisia opiskeluympäristöjä hyödynnetään tarvittaessa. Opetus- ja opiskelutiloista ei voida ikuisesti säästää heikentämättä opetuksen laatua. Erityisiä järjestelyjä vaativien oppiaineiden opetustilojen tulee olla turvallisia ja asianmukaisia.

Tutkimusperustaisuus

SOOLin visiossa kaikkien yliopistossa opettajaksi opiskelevien, myös lastentarhanopettajien, on suoritettava ylempi korkeakoulututkinto. Opettajankouluttajien tulee oman alansa asiantuntijuuden lisäksi olla myös pedagogisesti päteviä, ja opettajan pedagogisten opintojen suorittamisen tulee olla pakollinen osa opettajankouluttajan vaatimuksia.

Opettajankoulutuksessa tulee ottaa huomioon, että

Tutkiva opettajuus antaa pohjan elinikäiselle oppimiselle, itsereflektiolle ja osaamisen päivittämiselle.

opettajaksi kasvaminen on elinikäinen prosessi. Opettajankoulutuksen tavoitteena on kouluttaa kriittisesti ajattelevia asiantuntijoita, joiden käytännön osaaminen pohjaa tutkimukseen ja korkean tason osaamiseen. Siksi myös erilaisia, tutkimukseen perustuvia teorioita tulee tuoda opiskelijoille näkyväksi. Opiskelijoita koulutetaan tutkimaan ja arvioimaan omaa työtään. Tutkiva opettajuus antaa pohjan elinikäiselle oppimiselle, itsereflektiolle ja osaamisen päivittämiselle. Opettajankoulutuksen tulee kannustaa opiskelijoita tutkimuksen pariin ja avata mahdollisuuksia tutkijanuralle.

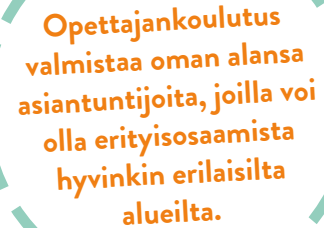
Opintojen joustavuus ja ohjaus

Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus suorittaa tutkinto joustavasti ja rakentaa itselleen mielekkäitä opintokokonaisuuksia. Opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet tulee ottaa huomioon kurssin suoritustapaa valittaessa siten, että arviointiperiaatteet ovat kaikille yhtäläiset. Opintojen suorittamiseen tulee tarjota monipuolisia mahdollisuuksia. Tässä voidaan hyödyntää yli korkeakoulurajojen tapahtuvaa yhteistyötä ja erityisosaamisen jakamista. Sujuvat opinnot mahdollistetaan joustavia suoritustapoja lisäämällä ja opetuksen sekä opiskelumateriaalin

saavutettavuudesta huolehtimalla.

Opettajaopiskelijoilla voi olla takanaan aiempia korkeakouluopintoja. Ennen opettajankoulutusta suoritettujen opintojen on oltava hyväksiluettavissa tarkoituksenmukaisella tavalla. Joustavien suoritusmenetelmien ja kaksoiskelpoisuuteen pätevöittävien opintojen on oltava mahdollisia myös käytännön tasolla. Minimitutkinnon ei tarvitse olla maksimitutkinto. Opettajankoulutus valmistaa oman alansa asiantuntijoita, joilla voi olla erityisosaamista hyvinkin erilaisilta alueilta riippuen koulutuspoluista ja kiinnostuksen kohteista. Laadukas ohjaus huomioi nämä opiskelijan yksilölliset kiinnostuksen kohteet ja ohjaa oikeille opintopoluille.

Opintojen ohjauksella on ratkaiseva vaikutus opintojen etenemiseen ja opiskelukykyyn. Ohjauksen tulee olla riittävää, asiantuntevaa ja henkilökohtaista ohjausta pätevän opinto-ohjaajan toimesta. Opintojen ohjauksen avulla opiskelija kykenee suorittamaan opintonsa suunnitelmallisesti ja johdonmukaisesti. Ohjausta tulee olla saatavilla koko opintojen ajan.

Opettajankoulutus valmistaa oman alansa asiantuntijoita, joilla voi olla erityisosaamista hyvinkin erilaisilta alueilta.

Monitieteisyys ja -ammattillisuus

Eri tieteenalojen välistä yhteistyötä ja oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja tulee lisätä opettajankoulutukseen ilmiölähtöisen opetuksen mahdollistamiseksi. Yhteiset opintojaksot ja monitieteelliset yhteistyöprojektit edesauttavat tulevien opettajien verkostoitumista muiden alojen osajiin sekä antavat tärkeitä taitoja tulevaa työympäristöä varten. Moniammatillisen yhteistyön nimissä tutkintoja ei tule sulauttaa yhteen, vaan eri opetusalan ammattien erityisyys ja identiteetti tulee tunnistaa koko koulutuksen ajan pitämällä koulutukset erillisinä.

Monitieteisillä opintojaksoilla opettajankouluttajien tulee huomioida kaikkien osallistuvien opiskelijoiden tieteenalat opetuksessa. Yhteisopettajuus on yksi tapa toteuttaa moniammatillista yhteistyötä. Lisäksi opettajaopiskelijoille tulee tarjota sivuaineopintoja myös heidän oman koulutusohjelmansa ulkopuolelta.

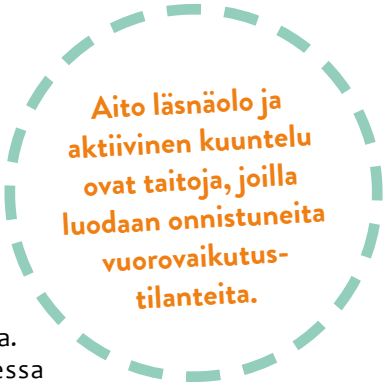
Opettajankoulutuksen tulee antaa opettajaopiskelijoille todellisia välineitä ja osaamista ilmiölähtöisten opintokokonaisuuksien rakentamiseen ja tarjottava omakohtaisia kokemuksia ilmiöoppimisesta. Opiskelijoille tulee myös

tarjota oppimispsykologista tietoa ja välineitä ymmärtää monimutkaisen ongelmanratkaisun lainalaisuuksia ja periaatteita. Opettajankoulutuksessa on rakennettava kokonaisvaltainen tutkimukseen perustuva ymmärrys ilmiölähtöisestä opettamisesta ja oppimisesta.

Erityispedagogiikan opintoja tulee sisällyttää opettajankoulutukseen, jotta oppijoiden mahdolliset erityisen tuen tarpeet voidaan havaita ajoissa. Perustiedot erityispedagogiikasta antavat taitoja toimia yhteistyössä myös alan erityisasiantuntijoiden kanssa tarvittavan tuen suunnittelemiseksi, arvioimiseksi ja toteuttamiseksi.

Opettaja vuorovaikuttajana

Opettajankoulutuksessa on keskityttävä vahvistamaan vuorovaikutustaitoja niin yksilöiden kuin ryhmien kanssa toimiessa. Jokaisella opettajaksi valmistuneella tulee olla valmius aitoon kohtaamiseen niin oppijan, kodin, työtoverin kuin muihin sidosryhmiin kuuluvien kanssa. Aito läsnäolo ja aktiivinen kuuntelu ovat taitoja, joilla luodaan onnistuneita vuorovaikutustilanteita.

Aito läsnäolo ja aktiivinen kuuntelu ovat taitoja, joilla luodaan onnistuneita vuorovaikutustilanteita.

ta. Näitä taitoja tulee harjoitella tiedostavasti jo opettajankoulutuksessa.

Ryhmässä toimimisen ja ryhmänhallinnan taitoja tulee opettaa sekä teoriaan pohjautuen että käytännön harjoittein. Teoriapohjan tulee antaa opettajalle valmiudet tarkastella ryhmän dynamiikkaa, ja nähdä itsensä osana sen toimintaa. Opettajankoulutuksessa tulee myös käsitellä kodin ja oppilaitoksen sekä muiden sidosryhmien välistä yhteistyötä vuorovaikutuksen osaluueina. Opettajankoulutuksessa tulee järjestää monipuolisia ryhmä- ja projektitöitä, jotta ryhmässä toimimisen taitoja voidaan harjoitella käytännössä.

Osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus

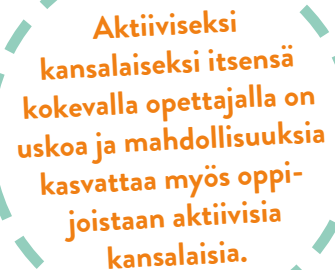
Opettajankoulutuksen tulee vahvistaa opiskelijoiden osallisuuden kokemusta omaan opiskeluyhteisöön, ja opiskelijat tulee ottaa mukaan koulutusta koskevaan päätöksentekoon. Tämä vaatii toimintakulttuuria, jossa opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä on aitoa yhteistoiminnallisuutta ja avoin keskusteluyhteys. Opetuksen tulee olla opiskelijoita osallistavaa. Koulutuksen tulee tarjota todellisia mahdollisuuksia vaikuttaa ja ymmärtää opettajan yhteiskunnallinen

asema vaikuttajana ja muutoksen mahdollistajana.

Opiskelijoita tulee kannustaa edunvalvontatyöhön, eikä päällekkäisyyttä opintojen kanssa pidä nähdä ongelmana. Aktiivinen vaikutustyö koulutuksen ja opintojen kehittämiseksi sekä opiskelijayhteisön hyvinvoinnin edistäminen tulee huomioida ja tunnustaa opintopistein. Koulutuksen kehittämiseen osallistuminen antaa valmiuksia työelämään ja auttaa ymmärtämään miten ja missä voi vaikuttaa.

Kokemuksia vaikutusmahdollisuuksista on saatava koulutuksessa myös muutoin kuin vapaaehtoisuuteen perustuvasta järjestötoiminnasta. Opettajankoulutuksen tulee rohkaista opiskelijoita kohti aktiivista kansalaisuutta ja kansalaistoimintaa. Aktiiviseksi kansalaiseksi itsensä kokevalla opettajalla on uskoa ja mahdollisuuksia kasvattaa myös oppijoistaan aktiivisia kansalaisia, jotka uskovat vaikutusmahdollisuksiinsa ja toimivat yhteisen hyvän eteen.

Tulevat opettajat tarvitsevat valmiuksia yrittäjyyskasvatuksen opettamiseen, jotta he osaavat tukea oppijoita

Aktiiviseksi kansalaiseksi itsensä kokevalla opettajalla on uskoa ja mahdollisuuksia kasvattaa myös oppijoistaan aktiivisia kansalaisia.

elämänhallinnan taitoihin, yritteliääseen asenteeseen, omien vahvuuksien tunnistamiseen sekä epävarmuuden sietokykyyn. Opettajankoulutuksessa käsiteltävä yrittäjyyskasvatus ei tarkoita yrittäjäksi kasvattamista, vaan kokonaisvaltaista asenteiden, taitojen ja elämänhallinnan kehittämistä. Yrittäjyyskasvatuksen avulla voidaan tukea yrittäjyyden kehittymistä toimintatavaksi, jossa asenne, tahto ja halu toimia yhdistyvät tietoihin ja korkeaan osaamiseen.

Kasvatus kestävään tulevaisuuteen

Yksi tämän hetken ja lähitulevaisuuden suurimmista haasteista on saada ihmisten elämäntapa kestävälle pohjalle. Tulevilla opettajilla on yhteiskunnallisina toimijoina merkittävä rooli tämän muutoksen aikaansaamiseksi. Opettajankoulutuksen tulee korostaa maailmankansalaisen etiikkaa, maapallon resurssien rajallisuuden tunnustamista sekä taitoa toimia vastuullisesti globaaleissa toimintaympäristöissä.

Opettajankoulutuksen tulee tutustuttaa opiskelija ihmisoikeuskasvatuksen periaatteisiin sekä kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.

Jokaisella on oikeus saada tietoa oikeuksistaan, ymmärtää niiden sisältöä sekä oppia vaatimaan sekä omia oikeuksiaan että kunnioittamaan toisten oikeuksia. Opettajaopiskelijat tarvitsevat ihmisoikeuskasvatusosaamista, jotta kykenevät välittämään näitä taitoja myös oppijoilleen.

Ekososiaalisen sivistyksen periaatteena on luoda elämäntapaa, joka kunnioittaa ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemin monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä. Näiden periaatteiden tulee näkyä vahvasti opettajankoulutuksessa. Opettajaopiskelijoita tulee ohjata kestävämpään elämäntapaan, sekä kannustaa muuttamaan myös omia toimintatapojaan. Pelkkä tiedollinen aines ei riitä, vaan kestävämmän elämäntavan sisäistämiseksi on olennaista, että pääsee itse tekemään ja kokeilemaan. Ekososiaalinen sivistys ei voi jäädä yksittäisten kurssien tai oppiaineiden varaan, vaan sen tulee näkyä opettajankoulutusyksiköiden toimintakulttuureissa.

**Opettajankoulutuksen
tulee korostaa
maailmankansalaisen
etiikkaa.**

Opettaja monikulttuurisessa yhteiskunnassa

Kulttuuriset kohtaamiset ovat kasvavassa määrin arkipäivää ja opettajat tarvitsevat monikulttuurista kompetenssia voidakseen toimia rakentavasti sekä yksilölliset tarpeet ja arvotukset huomioon ottaen. Opettajankoulutuksen kaikkiin koulutusohjelmiin tulee sisältyä monikulttuurisen kompetenssin sekä vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Koska opettajan toimintaan vaikuttavat yksilön maailmankuva, arvot ja asenteet, täytyy opettajankoulutuksen ohjata omien käsitysten tunnistamiseen ja kriittiseen tarkasteluun.

Opettajankoulutuksen tulisi välittää arvostavaa ja ennakkoluulotonta suhtautumista kulttuuriin monimuotoisuuteen. Opettajankoulutuksessa monikulttuurisen kompetenssin kasvattamiseksi ei riitä vain teoreettinen tieto, vaan tarvitaan aitoja kulttuurisia kohtaamisia, joissa monikulttuurista kokemusta voi kerryttää. Yhteistyö ja yhteiset projektit esimerkiksi eri järjestöjen kanssa luovat mahdollisuuksia kulttuurisille kohtaamisille.

Kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuu-

teen liittyvää osaamista pitää kehittää, ja se tulee sisällyttää opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen.

Jokainen opettaja toimii kielen ja kulttuurin opettajana. Kaikkien opettajien, jotka antavat suomi tai ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaista opetusta, on saatava tähän valmiuksia antavaa perus- tai täydennyskoulutusta.

Oppijoilla on myös oikeus opiskella omaa äidinkieltään, joten on pidettävä huolta, että päteviä eri kielten opettajia on riittävästi vastaamaan kentän tarpeita. Opetuksen järjestäjän vastuulla on tukea oppijan oman äidinkielen opiskelua. Suomen tai ruotsin kielen, sekä oman äidinkielen opiskelu on tärkeä osa yhteiskuntaan integroitumista. Riittävä kielitaito takaa yhdenvertaisuuden oppijoiden kesken.

Tieto- ja viestintäteknikka sekä monilukutaito

Opettajankoulutuksen tulee tarjota tutkimukseen perustuvaa opetusta monipuolisesti nykyaikaisen tieto- ja viestintäteknikan käytöstä, ja

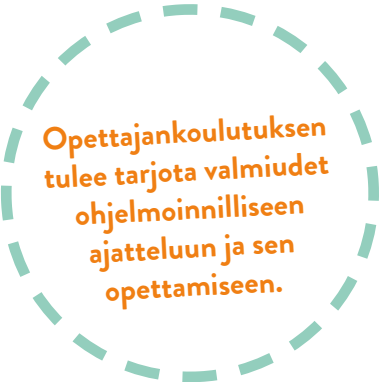
Monikulttuurisen
kompetenssin
kasvattamiseksi ei riitä
vain teoreettinen tieto,
vaan tarvitaan aitoja
kulttuurisia
kohtaamisia.

sen tarkoituksenmukaisesta hyödyntämisestä pedagogisena työvälineenä. Opettajaopiskelijoilla tulee olla mahdollisuus kokeilla tieto- ja viestintäteknologiavälineitä myös käytännössä. Koulutuksen painopisteen tulee olla digipedagogisessa osaamisessa eikä digitalisaatiossa itsessään. Opettajankoulutuksen tulee tarjota valmiudet ohjelmoinnilliseen ajatteluun ja sen opettamiseen sekä oman työn ja yhteisön toimintakulttuurin uudistamiseen.

Etäopetuksen mahdollisuuksia tulee hyödyntää tarkoituksenmukaisesti. Kontakti- ja pienryhmäopetus sekä opiskelijan ohjaaminen onnistuvat verkossakin, mutta ne edellyttävät vastavuoroisuutta ja toimivaa kommunikaatiota. Laadukkaan verkko-opetuksen ehtona on, että opettajankouluttajilla on taito hyödyntää pedagogisesti ja monipuolisesti verkon tarjoamia mahdollisuuksia. Harjoittelupaikkojen tieto- ja viestintäteknisen välineistön tulee olla ajanmukaista ja opettajankouluttajien sen käyttöön perehtynyttä.

Opettajankoulutuksessa on painotettava kriittistä monilukutaitoa ja lähdekritiittisyyttä. Sosiaalisen median murroksen vuoksi monilukutaito ja kriittisen ajattelun taidot korostuvat. Tietoa on saatavilla runsaasti ja helposti, ja siksi opettajankoulutuksen on välitettävä taidot myös asianmukaiseen lähdekritiittiseen ajatteluun. Opettajankoulutuksen tulee taata tuleville

opettajille riittävät tiedot opettajaa ja oppijoita koskevista tekijänoikeussäädöksistä.

Opettajankoulutuksen tulee tarjota valmiudet ohjelmoinnilliseen ajatteluun ja sen opettamiseen.

Koulutusvienti ja kansainvälisyys

Suomalaisten korkeakoulujen on ryhdyttävä rohkeasti kehittämään eri koulutusviennin muotoja. Suomalainen opettajankoulutus on kansainvälisesti kysyttyä, ja sen merkitys laadukkaasti markkinoituna ja toteutettuna voi olla tulevaisuudessa merkittävä osa koulutusvientiä. Digitalisaation myötä opetuksen järjestäminen ei ole enää sidottu paikkaan ja aikaan. Verkostoituneessa maailmassa Suomi voi kilpailla tasavertaisesti globaaleilla markkinoilla.

Opettajankoulutuslaitosten tulee hyödyntää vaihto-oppilaiden osaamista ja mahdollistaa yhteisiä kursseja paikallisille ja vaihto-opiskelijoille. Yhteisten kurssien järjestäminen lisää todellisia mahdollisuuksia koulutusviennille ja verkostoitumiselle. Opiskelun tulee kuitenkin olla maksutonta sekä ulkomaisille tutkinto-opiskelijoille että vaihto-opiskelijoille, jotta suomalainen opettajankoulutus säilyttää vetovoimansa.

Opettajaksi opiskelevia tulee kannustaa opiskelijavaihtoon lähtemiseen. Opettajankoulutusta tarjoavien yksiköiden tulee helpottaa opetusharjoittelun suorittamista ulkomailla sekä vaihtoon lähtöä tarjoamalla joustavia ratkaisuja kurssien suorittamiseen. Opiskelijavaihto on ainutlaatuinen tilaisuus toimia ja kehittää omaa osaamistaan uudenaikaisessa ympäristössä.

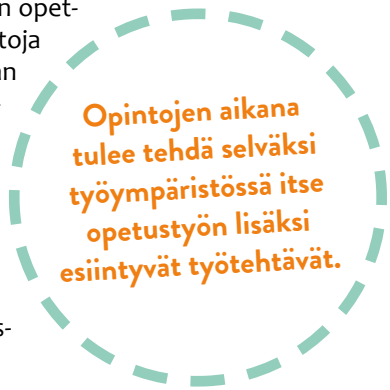
Opetusharjoittelut

Laadukas opettajankoulutus vaatii opetusharjoittelua, jotta tulevat opettajat voivat soveltaa koulutuksessa opittua teoreettista tietoa käytännössä ja kehittää ammatti-identiteettiään. Kompetenssi aitoihin kohtaamisiin ja vuorovaikutukseen kehittyvät käytännössä, joten harjoittelun määrä tulee säilyttää vähintäänkin nykyisellään tai sen määrää tulee lisätä.

Kaksoiskelpoisuutta suorittavat opiskelijat tulee huomioida opetusharjoittelun järjestämisessä. Heidän tulee päästä harjoittelemaan kaikille niille koulutusasteille ja opettamaan niitä opiaineita, joita suoritettava tutkinto heidät pätevästi opettamaan. Harjoitteluissa opiskelijoiden tulee päästä mahdollisuuksien mukaan harjoittelemaan myös suorittamiensa sivuaineiden opettamista.

Harjoittelujen yhteydessä tulee kiinnittää erityisesti huomioita opettajan toteuttamaan oppimisen arviointiin. Mikäli opettajankoulutuksessa ei riittävästi käsitellä pedagogiikan ja oppisisältöjen yhteydessä arviointia, vaarana on, ettei tutkimuspohjaista arviointia osata toteuttaa käytännössä. Tällöin myös oppimisen tavoitteiden ja arvioinnin yhteys voi jäädä vaillinaiseksi.

Työelämälähtöisyyden ja työelämätaitojen on oltava osa opettajankoulutusta, jotta opiskelija saa tarvittavat valmiudet työelämän käytännön tehtäviin. Opintojen aikana tulee tehdä selväksi työympäristössä itse opetustyön lisäksi esiintyvät työtehtävät, kuten kodin ja oppilaitoksen yhteistyö, suunnittelu, erilaiset tukitehtävät ja arviointi, jotka vievät suuren osan työajasta. Opetustuntien ja -tuokioiden ulkopuolisten tehtävien tulee olla osa opetusharjoitteluita. Tämä parantaa valmistuvan opettajan työelämätaitoja ja helpottaa osaltaan työelämään siirtymistä. SOOL on julkaissut Suositukset opetusharjoittelulle -ohjelman, joka sisältää SOOLin näkemyksiä opetusharjoitteluiden järjestämisestä.

Opintojen aikana tulee tehdä selväksi työympäristössä itse opetustyön lisäksi esiintyvät työtehtävät.

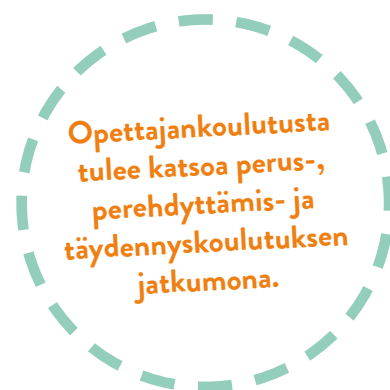
Koulutuksesta kohti työelämää

Opettajan uran alkuvaihetta voidaan helpottaa, kun työelämään siirtymiseen valmistetaan jo koulutuksessa ja sitä tuetaan erilaisin keinoin, joilla edesautetaan uusien opettajien alalla pysymistä. Työelämään valmistautunut opettaja viihtyy työssään ja pystyy kehittämään omaa osaamistaan. Opettajankoulutusta tulee katsoa perus-, perehdyttämis- ja täydennyskoulutuksen jatkumona.

Jokaisen uuden opettajan tulee saada riittävä perehdytys ja tarvittavaa tukea uransa ensimmäisinä vuosina, sillä uudella opettajalla on heti opiskelun jälkeen täysi juridinen ja pedagoginen vastuu. Uusille opettajille on olemassa toimivia mentorointimalleja, joita tulee hyödyntää opettajankoulutuksessa. Ajatusten vaihto lähellä valmistumista olevien tai vasta työnsä aloittaneiden opettajien ja työelämässä olevien opettajien välillä edesauttaa tulevassa työssä jaksamista ja perehdyttää opetus- ja kasvatusalalle.

Opettajan ammattitaidon perusteet luodaan opettajan peruskoulutuksessa, mutta osaaminen vaatii jatkuvaa huoltoa ja päivitystä myös työelämään siirryttäessä ja opettajan ammattia harjoitettaessa. Opettajien elinikäisiä oppimis-

polkuja täydennyskoulutuksen suhteen on rakennettava jo peruskoulutuksen aikana. Taitojen jatkuva päivittäminen on tarpeellista, jotta opettajat pysyvät ajan tasalla yhteiskunnallisissa muutoksissa ja osaavat toimia ajan vaatimusten mukaisesti. Laadukkaan ja järjestelmällisen täydennyskoulutuksen mahdollistaminen ja siihen kannustamisen tulee olla jokaisen opetusalan työnantajan velvollisuus.

Opettajankoulutuksen tulee olla aikaansa edellä.

